CREAŢIA CA DAR ŞI TAINELE BISERICII

Pr. Prof. D. STANILOAE

Intr-un articol publicat în «Mitropolia Moldovei», din 1970 am sistematizat cîteva reflecţii pe marginea învăţăturii revelaţiei că toate cele ce există sînt daruri ale lui Dumnezeu către noi şi că deci întreaga creaţie este o sfîntă taină în sens larg, adică un vehicul al iubirii şi puterii lui Dumnezeu.

Dar aceasta poate naşte întrebarea: în ce raport se află atunci creaţia ca sacrament general, cu sfintele taine propriu-zise ale Bisericii ca mijloace prin care ni se comunică harul special al lui Hristos?

Această întrebare se impune mai ales pentru o gîndire influenţată de acei teologi din occident, care separă net ordinea creaţiei naturale şi cea a harului, fie în sensul catolic care consideră creaţia naturală ca putînd realiza scopurile ei fără har, fie în cel protestant care consideră creaţia naturală atît de ruinată prin cădere încît nu se poate produce nici o încopciere între credinţă şi natura omului şi nici o îmbunătăţire a creaţiei naturale prin credinţă.

E drept că afirmarea acestei separaţii începe să fie atenuată în timpul mai nou şi în teologia catolică şi în cea protestantă. Teologul luteran Joseph Sittler (ca să numesc aci numai pe unul) dezaproba la a treia Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la New Delhi (1961) concepţia că materia este rea prin esenţă şi ideea că mîntuirea credinciosului se realizează în afara legăturii cu natura cosmică.

[illegible] Iar teologia catolică tinde azi să depăşească viziunea celor două etaje: naturalul şi supranaturalul, nelegate interior între ele. Aceasta înseamnă că ea vede azi o oarecare legătură între creaţia naturală şi [illegible] Se recunoaşte azi că creaţia naturală nu-şi poate împlini pe deplin [illegible]inaţia decît articulîndu-se în ordinea harului.

[illegible] Dar întrebarea despre raportul dintre creaţie înţeleasă ca dar şi [illegible] în sens larg, şi între sfintele taine ale Bisericii ca vehicule ale [illegible] propriu zis al lui Hristos, ca întrebare mai specială persistă. [illegible] considerarea creaţiei înseşi ca vehicul al iubirii şi puterii lui [illegible] sau ca sacrament în sens larg nu implică posibilitatea de [illegible] de sfintele taine? Înţelegerea aceasta n-ar putea însemna [illegible]cramentalitatea e pusă la dispoziţia tuturor chiar a celor [illegible] Hristos? În ce raport s-ar afla în acest caz sacramentalii [illegible]se împărtăşesc numai creştinii, prin legătura lor de cre-[illegible]stos, cu sacramentalitatea care aparţine întregii creaţii şi [illegible] chemate să se împărtăşească toate fiinţele umane?

Pentru răspunsul la această întrebare trebuie adîncită înțelegerea creației ca dar al lui Dumnezeu. Comportarea față de natură ca față de darul lui Dumnezeu (inclusiv față de persoane ca componente ale creației) înseamnă rămînerea într-o legătură strînsă cu Dumnezeu, Dăruitorul ei. Cel ce prețuiește darul, îl prețuiește nesfîrșit mai mult pe Dăruitor ca persoană iubitoare și iubirea Lui. Acela prețuiește darul numai ca semn al iubirii Dăruitorului. El depășește mereu darul vizînd direct pe Dăruitor și rămînînd în legătura iubirii cu El.

Dar puterea de a vedea iubirea lui Dumnezeu prin creație și de a rămînea în ea, deci în legătură cu Dumnezeu, s-a restabilit în noi prin Hristos. In acest sens între Hristos și creație nu este o separație, ci Hristos redescoperă caracterul de dar al creației, o face pe aceasta din nou străvezie. El arată în formă mai accentuată și mai vădită iubirea lui Dumnezeu manifestată prin creație ca dar, ca semn al iubirii Lui. În acest sens natura (cu persoanele umane aparținătore creației) se încadrează în ordinea harului, dat fiind că harul ca iubire și putere a lui Dumnezeu, iradiind prin Hristos, cel ce a asumat creația în Sine, e de fapt o mai clară și mai accentuată manifestare a iubirii și puterii lui Dumnezeu și o redescoperire a creației ca mijloc de manifestare a acestei iubiri.

Ființa noastră nu poate folosi cu adevărat și deplin creația ca taină decît dacă stă în legătură strînsă cu Dumnezeu, Dăruitorul ei, decît dacă stă în mod conștient sub revărsarea iubirii lui Dumnezeu, Dăruitorul naturii. Iubirea lui Dumnezeu ne vine obiectiv prin creație și cînd nu vedem creația naturală provenind de la Dumnezeu și nu vedem deci în ea semnul persistent al iubirii Lui. Dar în acest caz iubirea lui Dumnezeu ni se comunică în mod limitat, căci lipsindu-ne conștiința despre ea, iubirea lui Dumnezeu manifestată prin natură nu ne este mijloc de creștere spirituală. În acest caz iubirea lui Dumnezeu nu pătrunde și deci nu lucrează ajutată de efortul nostru conștient și de aceea nu ne ajuta decît la întreținerea vieții noastre pămîntești.

Iar în starea noastră de după cădere, vederea conștientă a iubirii lui Dumnezeu prin creație și puterea lui Dumnezeu deplin lucrătoare asupra noastră prin creație în folosul creșterii noastre spirituale ne-a fost adusă de Hristos. Astfel cei din afară de Hristos nu se bucură în mod deplin de sacramentalitatea obiectivă a creației, adică de iubirea și de puterea lui Dumnezeu, conform scopului cu care ea a fost creată ca mijloc de împărtășire a noastră de ele. Ei se folosesc de o creație în oarecare măsură dezlipită de Dumnezeu numai spre folosul vieții lor pămîntești, fără să se împărtășească și de harul deplin al vieții nemuritoare din Dumnezeu, căreia ea a fost făcută să-i fie mijlocitoare sau să i se deschidă ca transmițătoare. Această funcție deplină a creației a fost restabilită pentru noi prin Hristos.

Ființa noastră, care prin cădere s-a închis iubirii lui Dumnezeu menită să ni se comunice prin creație, nu se redeschide ei decît prin Hristos, care ni s-a făcut darul culminant al lui Dumnezeu, însă prin umanitatea pe care a asumat-o ca Dumnezeu, umanitate care face parte

din creaţie şi e legată de întregul cosmos, de întreaga creaţie. Astfel destinaţia creaţiei lui Dumnezeu de mijlocitoare efectivă a iubirii întregi a lui Dumnezeu se redescoperă, se restaurează şi se împlineşte în mod culminant în Hristos. În Hristos-Omul avem o culminare a urmaşilor lui Adam ca dar pentru semenii lor, dar şi a elementelor din care e format trupul lui Hristos şi care contribuie la întreţinerea lui şi cu care el stă în legătură organic-ontologica. În Hristos ni se arată ţinta spre care era destinat Adam şi toată natura încă de la creaţiune: să fie un dar străveziu la culme, al lui Dumnezeu şi mijlocitor maxim al iubirii Lui. În Hristos, orice om care crede primeşte puterea de a restabili în sine acastă destinaţie a sa şi prin sine a creaţiei naturale; primeşte adică un har prin care se restabileşte şi se împlineşte fiinţa credinciosului însăşi şi natura legată de ea, ca dar şi ca sacrament deplin străveziu şi comunicabil al iubirii lui Dumnezeu.

Dar fiinţa noastră devine în Hristos darul culminant al lui Dumnezeu, pentru că are ca ipostas pe Dumnezeu Cuvîntul însuşi. Prin omul Hristos, Fiul lui Dumnezeu însuşi, se oferă semenilor Săi ca dar culminant al lui Dumnezeu, ducînd la împlinire supremă această destinaţie a urmaşilor lui Adam. Dumnezeu însuşi se coboară la rolul de dar uman al lui Dumnezeu către credincioşii săi, se face subiect uman, dăruit în mod desăvîrşit semenilor Săi. Dumnzeu însuşi ia formă de dar care se dăruieşte credincioşilor cu infinitatea iubirii Sale în chip uman, apropiat nouă la maximum. Dăruitorul suprem însuşi devine darul către noi în formă umană. Orice persoană se poate dărui la nesfîrşit, într-o continuă noutate. Totuşi nu într-o plenitudine continuă. Fiul lui Dumnezeu făcîndu-se om, devine persoana umană care ni se dăruieşte dintr-o maximă intimitate cu plenitudinea Sa în mod continuu, în mod neştirbit. Dacă nu putem primi această plenitudine continuu, aceasta se datoreşte neputinţei noastre de a o primi mereu în infinitatea ei. Dar cu toată această neputinţă a noastră, noi simţim continuu în Hristos o iubire fără scădere, fără pată, fără lipsuri

Iar întrucît Dumnezeu ni se dăruieşte în Hristos prin umanitatea unui semen şi prin natura legată de el, în Hristos ni se arată intenţia lui Dumnezeu de a ni se dărui prin orice semen al nostru şi prin toată creaţia. Căci toţi cei ce cred în Hristos sînt întăriţi în puterea de a face transparent pe Dumnezeu şi natura care e legată de ei şi prin aceasta de a comunica pe Dumnezeu. Căci întocmai ca între om şi om, tot aşa şi între credincios şi Hristos, ba chiar mai mult, se poate stabili o deschidere interioară. Hristos reprezintă şi în El se realizează suprema transparenţă şi comunicare a lui Dumnezeu prin natura umană şi prin creaţia legată de ea, ca daruri ale lui Dumnezeu. Dar aceasta înseamnă ridicarea noastră prin Hristos în legătura cu Dumnezeu, izvorul vieţii netrecătoare.

Iar Sfintele Taine propriu-zise ale Bisericii sînt mijloacele prin care ni se comunică această viaţă netrecătoare a lui Dumnezeu coborîtă la dispoziţia noastră în Hristos Tainele sînt modurile speciale de deschidere a lui Hristos către noi şi de comunicare a Lui cu noi. Creaţia în

sine (natură și om) nu ne poate comunica viața netrecătoare a lui Dum nezeu după ce noi am pierdut-o prin cădere; ea a pierdut puterea d comunicare a lui Dumnezeu prin ea, după ce ea a luat forma opacă ș învirtoșată actuală. De aceea s-a întrupat Dumnezeu ca om, pentr ca însuși Dumnezeu, izvorul vieții nesfîrșite să ni se facă prin mijloci rea umană și prin natura legată de om totodată mijlocul de comunicar a acestei vieți. Dar El nu ne comunică această viață, în cursul chipulu actual al creației, devenit după cădere foarte puțin transparent, pri creația generală, ci prin trupul Său, făcut în mod special centrul incan descent al Duhului dumnezeiesc, prin asumarea lui de către ipostasu dumnezeiesc, și în mod deplin prin învierea lui. Din creația generală E a ales numai unele elemente legate în mod deosebit de viața omului, c prin ele să ne comunice viața dumnezeiască din trupul Său. El a lăsa natura în general în starea ei actuală pentru ca să ne fie o ambianț potrivită pentru viața pămîntească, ca arenă în care avem să creștei și prin eforturile noastre spre chipul vieții înviate într-un univers ge neral transfigurat în viața viitoare.

Sfintele Taine sînt mijloacele alese din creație de Domnul Hristo prin care ne vin rîurile de viață netrecătoare din trupul Său cel învic și nu numai viața trecătoare pămîntească ce ni se împărtășește pri creația naturală. Propriu zis trupul înviat al Domnului e darul cel mc mare al lui Dumnezeu pentru noi. Dar acest trup e constituit pe de parte din natura cosmică, pe de alta a înviat pentru că are ca iposta pe Dumnezeu Cuvîntul și prin trupul Său ni se comunică într-o moda litate accesibilă nouă însuși acest ipostas. Trupul Domnului, trup fo mat din carnea și sîngele nostru, din natura cosmică generală, din ace dar general al lui Dumnezeu către noi, e propriu-zis mijlocul cu tot transparent și mediul comunicării desăvîrșite a vieții netrecătoare lui Dumnezeu către noi creștinii. Numai din acest trup iradiază și pri unele elemente cosmice puterea harului special către noi.

Creația naturală nu e desființată în trupul lui Hristos și nici se menul nostru uman, ca daruri ale lui Dumnezeu chemate să devin medii de comunicare desăvîrșită a iubirii lui Dumnezeu către noi. El sînt menținute pentru veci, dar înălțate, transfigurate, copleșite d Duhul dumnezeiesc sălășluit în Hristos.

Creația rămîne și ea ca dar, însă se actualizează ca dar depli întrucît e asumată de Dumnezeu Cuvîntul în modul cel mai intim, în trucît Dăruitorul dumnezeiesc se face total străveziu și comunicab prin ea în trupul său și prin el în oarecare măsură și prin unele ele mente din creație. De aceea în vederea transfigurării întregii creații i viața viitoare, cînd toți vom fi crescut la starea învierii, Hristos, Dum nezeu-omul rămîne centrul sacramentalității în sens strîns, chiar dac Duhul dumnezeiesc din El ni se comunică prin unele elemente al naturii încă netransfigurate în generalitatea ei și chiar dacă creați naturală rămîne și ea mai departe ca mediu al iubirii lui Dumnezei ca dar și ca taină în sensul larg al cuvîntului. Aceasta va deveni în treagă mediul vieții înviate a lui Hristos de abea în existența viitoar

cînd va fi în întregime copleşită de viaţa Lui înviată, de lumina Lui dumnezeiască. Atunci «noapte nu va mai fi» (Apoc. XXII, 5). Nimic nu va mai fi opac. Totul va fi transparent, sau, Hristos va fi transparent prin toate. Toţi ne vom afla «în lumina feţii lui Hristos». «Şi nu au trebuinţă de lumina lămpii, sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină» (Apoc. XXII, 5). Întreaga creaţie va atinge atunci treapta supremă a destinaţiei ei sacramentale, a rostului de mediu transparent şi comunicabil al lui Dumnezeu în mod culminant, al vieţii, luminii şi iubirii Lui. Atunci nu va mai fi nevoie de Taine speciale. Toată creaţia va fi o taină de supremă transparenţă, un mediu de supremă comunicare a vieţii lui Hristos. Faţa Lui ne va străluci şi ne va încălzi plină de iubire prin toate.

Creaţia va fi mediul acelei comuniuni supreme cu Dumnezeu şi în acelaşi timp depăşită, uitată, absorbită în privirea faţă către faţă a subiectului lui Hristos de către subiectele umane, în subiectele umane ce se vor privi cu iubire nesăţioasă. Căci pentru cei ce se privesc cu iubire toate se uită, toate par a fi dispărut, deşi dacă n-ar fi ambianţa lor nu s-ar putea privi, nu s-ar menţine ca fiinţe deosebite. Creaţia a devenit prin cădere un dar inferior, sau a căzut pe planul unui dar care răspunde aproape numai trebuinţelor vieţii pămînteşti. Ea va rămîne aşa atîta timp cît rămînem pe o treaptă aproape exclusiv pămîntească de existenţă. Adică ea se poate afla ca dar pe trepte diferite, mai coborîte sau mai înalte. Însă pe toate treptele ea îşi păstrează caracterul de dar al lui Dumnezeu, adică numai de dar, deci nu de ultimă realitate; ultima realitate e Dumnezeu, infinit superior ei ca subiect creator şi dăruitor. Cine se ridică la cunoaşterea transparenţei ei, se ridică la comunicarea conştientă cu Dumnezeu, Dăruitorul ei, ca izvor al vieţii de toate gradele, deci şi al vieţii nemuritoare şi nesfîrşit de bogate.

Tainele în sens restrîns primite în cursul vieţii pămînteşti, reprezintă această împărtăşire de viaţă dumnezeiască din Hristos a celor ce cred în El. Şi întrucît această împărtăşire de Hristos e cunoscută prin credinţă, nu prin vedere, elementele înseşi prin care se face comunicarea Lui, ne rămîn opace. Cît trăim pe pămînt ajunge ca Hristos să ni se comunice prin unele elemente ale creaţiei desemnate de El, pentru ca să ni se dea şi prin aceasta posibilitatea să ne manifestăm credinţa în faptul comunicării Lui, iar pe de altă parte, să ne folosim de natură şi pentru trebuinţele noastre pămînteşti. Cînd ne vom ridica la treapta «vederii» lui Dumnezeu prin transparenţa creaţiei, atunci toată va deveni un mijloc de neîmpiedicată comunicare vădită a Lui, un dar total transparent al Lui.

Pînă atunci treapta acestei transparenţe a fost atinsă numai de trupul lui luat din creaţie. Pînă atunci comunicarea specială a lui Hristos prin Sfintele Taine se realizează pornind din trupul Său, ca acea parte a creaţiei care a devenit total transparentă sau pnevmatizată. Trupul lui Hristos e puntea dintre natura nedevenită încă total transparentă pentru noi şi ipostasul lui dumnezeiesc. Pînă atunci trupul Lui reprezintă treapta naturii ridicată la suprema transparenţă, sau la

starea de dar total străveziu, reprezintă legătura între dumnezeirea din el şi natura care se află încă într-o stare de dar opacizat din pricina căderii, dar destinată şi ea să ajungă la starea de transparenţă şi avînd să ajungă acolo prin trupul lui Hristos care lucrează deocamdată în mod special asupra noastră prin elementele folosite la săvîrşirea Sfintelor Taine. Elementele Sfintelor Taine ocupă, deocamdată, în momentele în care sînt folosite, o poziţie intermediară între trupul transparent al lui Hristos şi natura opacizată, dar chemată să se ridice din puterea trupului lui Hristos la starea de transparenţă.

Prin Taine, în sens restrîns, adică prin Duhul iubirii lui Dumnezeu, care ne vine neîmpiedicat din trupul lui Hristos, însă prin elemente ale naturii încă nedevenită transparentă în mod vizibil, se descoperă credincioşilor toată natura ca dar al lui Dumnezeu, destinat unei depline şi generale transparenţe pentru El.

Cum am spus, fiinţa noastră care s-a închis prin cădere iubirii lui Dumnezeu, manifestată prin creaţie ca dar, nu se putea redeschide iubirii lui Dumnezeu decît printr-o manifestare mai vădită, mai accentuată şi mai directă a acestei iubiri a lui Dumnezeu în Hristos, devenit dar suprem al iubirii lui Dumnezeu, legat de natură. Dar această redeschidere se face în mod treptat. Începutul restaurării creaţiei în funcţia deplină de dar sau de mediu străveziu al lui Dumnezeu în Hristos s-a făcut îndată după cădere, prin revelaţia care a condus lumea spre Dumnezeu, prin iniţiativa lui Dumnezeu, iniţiativă care era şi un răspuns dat trebuinţei creaţiei după legătura intimă cu Dumnezeu care avea să se realizeze în Hristos. Prin Hristos omenirea care crede e dusă apoi spre trepte tot mai desăvîrşite în comuniunea cu Dumnezeu, deci şi în înţelegerea şi folosirea lumii ca dar sau ca mijloc sacramental al iubirii şi vieţii Lui. Acest proces de restaurare va continua datorită puterilor izvorîte din trupul purtat de ipostasul Cuvîntului, răstignit şi înviat, pînă la ridicarea creaţiei în starea identică cu trupul înviat al lui Hristos.

Această continuă înaintare spre restaurarea creaţiei nu aparţine numai insului singular. Căci au existat de la început creştini care s-au ridicat pe treapta desăvîrşitei comuniuni cu Dumnezeu şi a folosirii lucrurilor în mod deplin ca daruri transparente ale lui Dumnezeu Ci este un progres general al omenirii credincioase şi al creaţiei întregi spre acea stare de transfigurare generală.

In progresul acesta se încadrează cu un important rol şi Sfintele Taine ale Bisericii.

Nevoia unui timp mai îndelungat pentru creşterea spirituală a omenirii credincioase în această comuniune deplină face clară deosebirea între lumea înţeleasă ca taină în sens larg şi între Sfintele Taine propriu-zise.

Dar între aceste două înţelesuri ale sacramentului şi chiar între aceste feluri de sacramente există o strînsă legătură. Nu poate fi folosită creaţia ca sacrament în sens larg în deplinătatea lui decît de creştinii care se împărtăşesc de harul Sfintelor Taine şi, în special, de Sfînta Euharistie. Iar harul Tainelor şi Euharistia îi vin ca o întîmpinare la darul natural întors de el lui Dumnezeu.

Teologul catolic Michael Schmaus face o deosebire între dăruirea creației în mod natural de către om semenilor săi și între dăruirea harului lui Hristos, dar nu vede legătura dintre oferirea datului natural lui Dumnezeu și harul nou ce vine de la Hristos. Taina se înfăptuiește la întîlnirea între acestea două. Dăruirea unui lucru de către cineva unui prieten e un semn al dăruirii de sine. Dar harul lui Hristos e însăși dăruirea de Sine a lui Hristos, fapt care are loc cu deosebire în Euharistie. «Dacă noi dăruim unui prieten un dar, acesta este un semn al autodăruirii proprii către acela. Folosirea unui lucru ca dar, îl transformă pe acesta într-o nouă dimensiune mai înaltă (în vehicul al iubirii, *n.n.*). Totuși el rămîne pe de altă parte în ființa sa de temelie tot ceea ce era... Dar autodăruirea lui Iisus se deosebește fundamental de această dăruire. Căci Iisus poate primi pîinea și vinul în puterea Sa mîntuitoare cu o asemenea intensitate, încît pîinea și vinul sînt atinse prin aceasta în ființa lor cea mai interioară, în ființa lor de temelie. Iisus Hristos intră în locul ființei de temelie a pîinei și a vinului» [1].

Aceasta o putem explica așa : prin puterea copleșitoare a iubirii față de cei cărora Iisus vrea să se dăruiască total prin pîine și vin, acestea se absorb în El în așa măsură încît nu mai există ca o realitate care se interpune între El și ei, ci ele devin El însuși, rămînînd simple «chipuri» ale pîinii și vinului fără o consistență de sine stătătoare în ele înseși. Iar aceasta se întîmplă numai cînd și creștinul întoarce darul natural lui Dumnezeu. Pe lîngă aceea, ceea ce se întîmplă în Euharistie și în celelalte Sfinte Taine se datorește faptului că Hristos care se dăruiește prin pîine și vin este în starea trupului înviat, penetrat în mod suprem de iubirea culminantă a lui Dumnezeu și această iubire, sau Duhul dumnezeiesc al iubirii care a înviat trupul lui Hristos, poate face și pîinea și vinul, prin unirea Lui totală cu ele, în vederea aceleiași uniri cu cei ce se vor împărtăși, în același trup înviat, asimilîndu-le lui. Lucrează aici o iubire care depășește orice iubire. Prin puterea ei, Dumnezeu depășește darul natural absorbindu-l și unindu-se direct cu cel căruia i se dăruiește. Așa a fost îndumnezeit trupul natural al Domnului prin înviere și prin el face și pîinea una cu trupul și sîngele Său îndumnezeit, nemai lăsîndu-le ca o realitate între El sau între trupul Său deplin copleșit de dumnezeirea Sa și între cei cu care vrea să se unească deplin. Pentru că urmașii lui Adam au prea despărțit darurile naturale ale lui Dumnezeu, de Dăruitorul lor, printr-o întoarcere egoistă spre ei, Dumnezeu însuși unește aceste daruri cu Sine prin mijlocirea trupului Său îndumnezeit, ca să se poată uni astfel deplin și direct cu cei ce vor să-L primească.

Prin prefacerea esenței pîinii și vinului din Euharistie în trupul și sîngele Domnului, ele nu mai rămîn ca o realitate care se interpune

---

1. *Christi reale Gegenwart in die Eucharistie*, in volumul : Eugen Biser, Joseph Pascher, Michael Schmaus, *Über das Geheimnis der heiligen Eucharistie*, Badenia Verlag, Karlsruhe, 1969, p. 41.

în oarecare măsură între nemijlocita dăruire de Sine a lui Hristos și cei ce se împărtășesc de această dăruire a Lui, cum rămîne pîinea și vinul între preotul care le dă și cel ce le primește cu oricîtă dragoste le-ar dărui primul și le-ar primi al doilea. Iar forța spirituală care a transfigurat prin înviere trupul Domnului, unindu-l la maximum cu dumnezeirea Lui și a prefăcut și pîinea și vinul în acest trup, este iubirea unificatoare la culme.

Dar intensitatea iubirii cu care se dăruiește Hristos în Euharistie, în prelungirea tainică a jertfei de pe cruce adusă Tatălui și celor ce cred în El, sau se deschid Lui, și care preface pîinea și vinul în trupul Lui, nu rămîne fără un efect asupra credincioșilor, ci îi face să se dăruiască și ei cu iubire unul altuia și în același timp lui Dumnezeu, prin părticica de pîine, prin paharul de vin și prin orice lucru ce și-l dau. Uniți cu Hristos prin Euharistie se vor dărui și ei cu intensitate. Ei redescoperă, actualizează și împlinesc cu altă intensitate pornirea naturală sădită în ei de Dumnezeu de a fi daruri unii altora și de a folosi lucrurile ca daruri între ei.

Dacă depinde de gradul iubirii față de altul gradul de imprimare a persoanei proprii în lucrul prin care vrea să i se dăruiască aceluia în primirea lui Hristos însuși, imprimat pînă la prefacere în chipul pîinii și al vinului, credincioșii au un izvor de putere de a se imprima pe ei înșiși în darurile ce le dau altora. În felul acesta Euharistia are un fel de extensiune în toată viața lor, făcînd din credincioși un corp format din madulare unite cu Hristos și între ei.

Pe lîngă aceea, Hristos care se comunică cu o astfel de intensitate a iubirii credincioșilor prin pîinea și vinul prefăcute în trupul și sîngele Său, nu se poate să nu se comunice lor și în afară de Euharistie, prin toate lucrurile pe care le folosesc și care sînt daruri ale lui Dumnezeu. Dacă numai în Euharistie se comunică în acest mod desăvîrșit, care preface pîinea și vinul în trupul și sîngele Său, este pentru că credincioșii nu se pot ridica la o astfel de deschidere de extremă sensibilitate iubirii lui Hristos, încît să-L primească prin toate lucrurile și în toate clipele în acest mod desăvîrșit. Prin Hristos iubirea lui Dumnezeu e gata să ni se comunice din nou și într-un mod desăvîrșit prin toate lucrurile; toate ne pot redeveni daruri străvezii ale iubirii lui Dumnezeu, în măsura în care sîntem în stare să le sesizăm ca atare sa ne deschidem iubirii Lui.

Nu se poate spune că Euharistia ca mod de comunicare desăvîrșită a lui Hristos, a iubirii lui Hristos, rămîne în cuprinsul vieții creștinilor o insulă înconjurată de un ocean; ea e numai muntele cel mai înalt într-un peisaj de coline de toate mărimile, sau o lumină solară înconjurată de lumini stelare de toate gradele, care sînt lumini tocmai prin faptul că se împartășesc ca dintr-un focar din lumina Euharistiei.

Prin toate li se dăruiește Dumnezeu celor ce cred, dar și ei se pot dărui prin toate lucrurile și faptele lor lui Dumnezeu și semenilor pentru ca Hristos li se dăruiește lor și ei se dăruiesc în mod culminant lui Hristos, în Euharistie.